

THORSTEIN VEBLEN. **Loan Credit in modern business.**

Det hænder ofte os Teoretikere, at vi, naar vi engang imellem er kloge nok at se paa det levende Liv, opdager Ting, der ikke staar i Lærebøgerne, eller ser, at de tekniske Ord maa have skiftet Indhold. Dette maa særlig hænde en Amerikaner, hvis Lands Forretningssædvaner gaar over Stok og Sten, saa vi snart ikke kender dem, og snart raaber: Bedrageri! Brand!

Læren om Kredit maa øjensynlig revideres, og en amerikansk Forfatter, Mr. Veblen, er villig til at give et lille Bidrag, der imidlertid er vel løst og skitse-mæssigt. Kredit er ikke Kapital — siger Forf. med Rette; en Udvidelse af Krediten betyder ikke, at der er flere materielle Goder, flere Produktionsmidler, flere Varer. Krediten har i Øjeblikket et givet Omfang; hvad har Virkningen været heraf?

En Forretnings Udbytte er afhængig af dets Lager og dette Lagers Omsætningshurtighed. Man kan ved Avertering etc. forøge sin Omsætning, men man kan ogsaa forøge sin Profit ved at forøge sit Lager — og det gør man ved Kreditens Hjælp. En Forretnings Kapital er da Ejers Kapital + Kredit. Denne Kredits Optagelse forøger hans Profit; men hvad der er godt for een, er — naar alt er lige — godt for alle; og alle søger da at forøge deres Forretningskapital ved at optage Laan. Men hermed bortfalder de »differentiale« Fordele ved at optage Laan, og Virkningen bliver i sidste Instans blot en meget lidt forøget Profit paa den reelle Kapital, idet den samlede Forretningskapital — naar Ligevægt er indtraadt — ikke giver mere Udbytte end just til at betale Markedsrente af Laanekapitalen, den tidligere Profit paa den virkelige Kapital. Forretningskapitalens Profitrate aftager, selv om Ejeren paa sin egen personlige Kapital og Arbejde har samme Profit som hvis Kreditsystemet ikke eksisterede.

Det er i al Fald det, Forf. mener.

THORSTEIN VEBLEN. **Loan Credit in modern business.**

Det hænder ofte os Teoretikere, at vi, naar vi engang imellem er kloge nok at se paa det levende Liv, opdager Ting, der ikke staar i Lærebøgerne, eller ser, at de tekniske Ord maa have skiftet Indhold. Dette maa særlig hænde en Amerikaner, hvis Lands Forretningssædvaner gaar over Stok og Sten, saa vi snart ikke kender dem, og snart raaber: Bedrageri! Brand!

Læren om Kredit maa øjensynlig revideres, og en amerikansk Forfatter, Mr. Veblen, er villig til at give et lille Bidrag, der imidlertid er vel løst og skitse-mæssigt. Kredit er ikke Kapital — siger Forf. med Rette; en Udvidelse af Krediten betyder ikke, at der er flere materielle Goder, flere Produktionsmidler, flere Varer. Krediten har i Øjeblikket et givet Omfang; hvad har Virkningen været heraf?

En Forretnings Udbytte er afhængig af dets Lager og dette Lagers Omsætningshurtighed. Man kan ved Avertering etc. forøge sin Omsætning, men man kan ogsaa forøge sin Profit ved at forøge sit Lager — og det gør man ved Kreditens Hjælp. En Forretnings Kapital er da Ejers Kapital + Kredit. Denne Kredits Optagelse forøger hans Profit; men hvad der er godt for een, er — naar alt er lige — godt for alle; og alle søger da at forøge deres Forretningskapital ved at optage Laan. Men hermed bortfalder de »differentiale« Fordele ved at optage Laan, og Virkningen bliver i sidste Instans blot en meget lidt forøget Profit paa den reelle Kapital, idet den samlede Forretningskapital — naar Ligevægt er indtraadt — ikke giver mere Udbytte end just til at betale Markedsrente af Laanekapitalen, den tidligere Profit paa den virkelige Kapital. Forretningskapitalens Profitrate aftager, selv om Ejeren paa sin egen personlige Kapital og Arbejde har samme Profit som hvis Kreditsystemet ikke eksisterede.

Det er i al Fald det, Forf. mener.

Men der sker en yderligere Forskydning. Værdien af et Produktionsgode er dets »earning capacity« (Afkastevne). Denne Afkastevne forøges ikke ved Kreditens Hjælp, naar vi ene ser paa de materielle Goder. Ser vi paa Priserne, paa Værdierne, ja da forøges den, naar Priserne stiger. Maalet er nu at afpasse Forretningskapitalen (virkelig Ejers Kapital + Laan) og den effektive Kapital (∴ dens earning capacity). Kapitaliserer vi for højt, kommer der et Misforhold, der gaar ud over Ejer og er til Fordel for Kreditor. En Brøk, hvori Laanet er Tæller og Forretningskapital Nævner, angiver hvor meget Kreditor ejer af Forretningen: jo større Kapitalisationsraten er, des mindre en Del ejer Kreditor af Forretningens Totalformue; skal denne sidste omvurderes, naar det viser sig at dens »earning capacity« ikke svarer til Kapitalisationen, bliver Forretningskapitalen følgelig mindre, og da Kreditors Ret er sikret, ejer han en større Del af Forretningskapitalen — i Krisetider alt. Forf. vender sig nu til den moderne Laaneform, hvor et stort Selskabs virkelige Kapital opføres som Laan — Obligationer og »preferred stock« — medens »the ordinary shares« højst repræsenterer goodwill.

Han skildrer — noget ufuldkomment — den Maade, hvorpaa et Selskab »finansieres« i vore Dage, og hvor Maalet jo er — set med en Økonoms Øjne — at skille de virkelige Produktionsgoder ud og ene se paa det hele Foretagendes »Afkastningsevne«, og saavidt muligt faa alle de sikrede Værdier, Selskabet ejer udenfor sin »goodwill«, konverteret til Gæld.

Af Referatet vil man se, at Fremstillingen er meget løs i Sammenføjningerne, men dog værd at læse, fordi den bringer hævdvundne økonomiske Begreber i Relation til vor egen Tids Forhold, og saa at sige omjusterer vort tekniske Glossarium.

L. V. Birck.